

Mestarihyppääjä muistelee

Harri Toivonen Tallinnassa 21.11.2018. Kuva: Eero Kausalainen

HARRI "KITU" TOIVONEN

Kootessani ja kirjoittaessani suomalaisen laskuvarjourheilun historiaa vierailin 21.11.2018 Tallinnassa tapaamassa ja haastattelemassa entistä mestarihyppääjä Harri Toivosta. Haastateltava olikin valmistautunut erinomaisen hyvin ja kirjoittanut muistiin elämänsä vaiheita – pääosin laskuvarjourheiluun liittyviä, mutta paljon myös muuta kiinnostavaa. Haastattelussa ja sen yhteydessä ja vielä sen jälkeenkin saadusta aineistosta tuli esille paljon täysin uutta tietoa miehestä, jonka olin tuntenut jo yli 40 vuoden ajan.

Olen kirjoittanut puhtaaksi haastattelun yhteydessä saamani Toivosen muistiinpanot. Jäljempänä olevassa kirjoituksessa olen toistanut hänen tekstinsä tarkoin, mutta ryhmittelin tekstejä uudelleen laskuvarjourheilun erottamiseksi muusta henkilöhistoriasta selkeämmin omaksi kokonaisuudeksi. Puhelinkeskustelussamme 27.11.2018 Toivonen vielä tarkensi ja täydensi joitakin kirjoituksissaan ja haastattelussa kertomiaan tarinoita. Nämä tarkennukset on lisätty tekstiin. Olen myös lisännyt pari kuvaa ja tekstiin hakasulkuihin joitakin vähäisiä selvennyksiä. Käsikirjoituksessa kerrottu henkilökohtaisempi historia on liitetty tähän koosteeseen laskuvarjourheiluosuuden jälkeen.

Tämä kirjoitus julkaistaan Senior Skydivers ry:n nettisivuilla yhdessä Toivosen haastattelun kanssa.

Vantaalla 3.1.2019

Eero Kausalainen

Suomalaista laskuvarjourheilun historiaa

Koonnut Eero Kausalainen 2019

Tästä eteenpäin teksti: Harri Toivonen 21.11. ja 19.12.2018

LASKUVARJOURHEILU

LJK

Ensimmäinen hyppyni tapahtui LJK:ssa [Laskuvarjojääkärikoulu] 15.6.1964. Sotilasarvoni on reservin ylikersantti. Olen ollut 7 kertaa kertausharjoituksissa:

- maastossa
- vapaapudotus-hyppykouluttajana kantahenkilökunnalle **Risto Vallan** kanssa
- laskuvarjokorjaajan, ”riggerikursseja” laskuvarjopakkaamolla.

Suomen Laskuvarjokerho, Malmi, Helsinki

- *Heti LJK:n jälkeen alkoi aktiivit urheiluhypyt Malmilla.*
- *Hyväksyttiin Ranskan valtion maksamaan urheiluhyppykoulutukseen Chalon s/S Centre de Parachutisme hyppykeskukseen keväällä 1965.*
- *Oppilaita oli noin 50 miestä ja naista yhteensä, kaikki samantasoisia aloittelevia vapaa-ajan hypääjiä ympäri Eurooppaa. **Ylisen ”Kustun”** [Eero ”Kustu” Ylinen] ja **Puhakan ”Väiskin”** [Kari Puhakka] kanssa oltiin kurssin parhaat.*
- *Hyppyjä kurssilla tuli vajaa 50 kpl.*
- *Aikaa Ranskan reissuun meni runsaat kaksi kuukautta. Tuli tutustuttua Kustun kanssa Pariisiin vähän paremmin. Osittain liftaamalla liikuttiin ja siltojen alla asuttiin, niin ei paljon rahaa kulunut, eikä sitä ollutkaan. Tilattiin piruuttaan audienssi EFA:n laskuvarjotehtaalle. Se meni läpi: opas esitteli meille koko hienon tehtaan ja saatiin vielä syödäksemme. Oltiin Kustun kanssa vähän niin kuin herroja. EFA:n tehdas sijaitsi Pariisissa.*
- *Suomessa sain heti hyppymestarin paperit ja alkoi koulutus ja mestarointi. Olin SLK:n [Suomen Laskuvarjokerho ry] eniten [oppilashyppääjiä] pudottava mestari muutaman vuoden.*
- *Vallan Ripan kanssa käytiin keväällä 1966 viikonloppuna pudottamassa LJK:n käyneitä tamperelaishyppääjiä Härmälän lentokentällä. Tamperelaisten palvelu oli hyvää. Meidät haettiin lentokoneella Malmilta, omat ja oppilasvarjokalusto koneessa. Parin päivän pika-siviilihyppykoulutus ja kun hypyt oli tehty, tuotiin meidät vielä takaisin koneella Malmille. Sattuipa Tampereella heti pieni hämminki. Meillä oli hyvä yöpaikka eräällä kansakoululla. Oli saunat, juomat ja ruoat. Hyvä sponsorimme kansakoulun johtajaopettaja oli homo. Jossain vaiheessa yöllä opettaja kävi Riston kimppuun. Risto veti opettajaa turpaan niin, että veri lensi. Tilanne oli ohi ja rauhoittui. Risto oli varmaan vähän pieruissa, sillä eihän tuolla lailla sovi kohdella kunnon kansalaista ja veronmaksajaa. Tällainen oli minun ensimmäinen laskuvarjohyppyreissukokemukseni Tampereella. Hyvät hypyt tehtiin.*
- *Parin kuukauden päästä tuli siirryttyä Tampereelle töihin. Tuli muutama vuosi hoidettua sellaista pientä tukkuliikettä, jonka pääpaikka oli Helsingissä. Heti alkoi myös laskuvarjopuolella Tampereella*

Suomalaista laskuvarjourheilun historiaa

Koonnut Eero Kausalainen 2019

- tapautua. Toimittiin alussa pari vuotta Tampereen Ilmailuyhdistyksen laskuvarjojaoston puitteissa. Härmälän lentokentällä koulutettiin ja hypättiin.*
- *Tampereen Laskuvarjokerho perustettiin 1968. Samaan aikaan perustin laskuvarjoja ja kaikkia laskuvarjotarvikkeita myyvän myymälän Laskuvarjotarvike Ky:n 1968*
 - **Kilpailutoiminta** alkoi vauhdilla aktiivisesti. *Otin osaa melkein kaikkiin SM-kisoihin, eli kilpailuhyppääminen kesti koko aktiivihyppäämisen ajan, vähän vailla 20 vuotta. Kilpailulajini olivat:*
 - o *Henkilökohtainen tarkkuushyppy, SM – PM – MM*
 - o *Henkilökohtaiset taitohyppy, SM – PM – MM*
 - o *Joukkuetarkkuus, SM – PM – MM*
 - o *Para-Ski MM-kisat, Italia, Alta Badia [kilpailu oli Maailmancup – Coppa del Mondo]*
 - o *10-miehen nopeustähtikisat, MM-kisat Warendorf, Saksa*
 - o *4-miehen RW [muodostelma- eli relatiivihyppy], SM – MM – Australia*
 - *Eli tuli edustettua Suomea lukuisissa PM- ja MM-kisoissa Amerikassa, Australiassa ja itäblokin maisissa Euroopassa. Parhaiten mieleeni jääneet kilpailut:*
 - o *Leipzig, DDR MM-kisat, 24.7. – 6.8.1966*
 - o *Warendorf RW-MM 10-man, 4. – 5.9.1975 ”Sorsat” [Malmilla toimivan joukkueen nimi]*
 - o *Oulun SM-kisa, 13. – 17.7.1973: hypättiin keskellä yötä (taito 8,4 sekuntia, 1. sija)*
 - o *Tahlequah, Oklahoma, USA, 5. – 20.8.1972 MM-kisat*
 - *Paras mieleen jäänyt kohtaaminen [kahden tai useamman hyppääjän kohtaaminen vapaassa pudotuksessa], Suomen ensimmäinen virallinen kohtaaminen 19.3.1966, Malmi, hyppykone Cessna 195, puikoissa **Laitakarin Seppo**, hyppykorkeus 1800 m. Risto Valta lähti ensin, minä perään. Tultiin vähän alas, molemmille hyppykieltoa.*

Katastrofi lähellä – Paha Hyppy

*8000 metriä korkea hyppy, vapaapudotus 150 sek., 21.9.1967 Tampere, hyppykone Pilatus Porter, lentäjä **Kalevi Nordman**.*

Hyppy olisi varmasti muuten mennyt aivan putkeen ja hypystä olisi voinut jopa nautiskella täysillä, mutta lentäjän happijärjestelmässä oli sattunut inhimillinen erehdys. Henkilö, jonka piti homma hoidtaa, meni kysymään palokunnasta neuvoa. Palomiehet neuvoivat: ”kun mennään näin korkealle, täytyy pulloissa olla ehdottomasti paineilmaa”. Vertasivat asiaa syvälle sukeltamiseen, jossa paineilma on ainoa, mikä toimii.

Tällainen oli selitys. Joka tapauksessa läheltä liippasi, ettei paineilma johtanut täyteen katastrofiin.

Noin 8000 metrin korkeudessa lentäjä Kale meni tajuttomaksi Pyhäjärven päällä noin 3 – 4 kilometriä Härmälän lentokentästä. Tätä ennen, jossain Nokian kaupungin yläpuolella Kale sanoi, että ”...nyt on vaikeeta, ei nousta enempää. Lennetään suoraan Härmälään...”

Siirryin koneen takaosaan. Siellä oli puolipallon muotoinen kupu-ikkuna, josta oli hyvä katsoa hyppylinjaa. Pyhäjärven päällä kone ei pysynyt linjalla, vaan kaartoi oikealle. Huusin Kalelle, että korjaa vasemmalle. Silloin huomasin, että Kale oli nukahtanut pilotin tuoliinsa. Oikea käsi oli tuolin vieressä sivulla. Kädessä oli järjestelmän (paineilmaa) yksinkertainen suuhun laitettava suu-kappale. Kale ei

Suomalaista laskuvarjourheilun historiaa

Koonnut Eero Kausalainen 2019

herännyt millään, vaikka laitoin hänen oman suokappaleensa takaisin hänen suuhunsa. Löin pari kertaa Kalea kämmenellä naamaan, ei tehonnut.

Annoin omasta happinaamarista Kalelle happea. Minun happijärjestelmässäni oli ”keuhko”, jonka keskellä nappi. Sitä kun painoi, ”keuhko” pakkosyötti voimalla täytä happea naamariin - ei tarvinnut imeä. Kale heräsi, aivan kuin olisi säikähtänyt. Avasin vielä ison paineilmapullon lattialle Kalen jalkoihin. Luukku auki ja minä lähdin.

Heti kun lähdin koneesta, menivät suojalasit ja kypärän visiiri jäähän. En nähnyt mitään, en edes korkeusmittaria. Oli varmaan tullut hiki Kalen kanssa touhutessa ja olihan ulkona viileä ilma, varmaan 50° pakkasta. Joku viisas kertoi, että kun kahdeksasta tonnista lähdetään, niin vapaan pudotuksen vauhti voi nousta ylhäällä helposti 500 kilometriin tunnissa. Ei sitä vauhtia tuntenut, ilmanvastus kropassa tuntui aivan normaalilta ja hyppyä oli helppo hallita.

Minulla oli molemmissa jaloissa melko isot 60 sekunnin savupöntöt. Vedin ensimmäisen heti auki ja arviolta minuutin päästä toisen.

Hypystä olisi saanut pirusti enemmän irti, jos olisi jotain nähnyt. Olisi ollut mukava korkealta tarkkailla tuttuja maisemia, Tamperetta, Näsijärveä ja Tammerkoskea. Nyt annoin vaan mennä köllötellä alaspäin. Tiesin, että kun tullaan alas, niin suojalaseista jää sulaa, olihan kesä.

Näin korkeusmittarin ensimmäisen kerran noin neljän kilometrin korkeudessa. Olin Pyhäjärven päällä, varmaan puoli kilometriä rannasta, Partolan kenkätehtaan läheisyydessä. Tuttu oli paikka, joten täyttää liukua kohti Härmälän lentokenttää. Avasin varjon noin 800 metrin korkeudessa. Pääsin nästisti vielä kenttäalueelle, lentokentän laitaan.

Pieni mysteeri: koneessa oli lähtiessä kolme suurta paineilmapulloa, kun kone oli lennon jälkeen maassa, jäljellä oli kaksi. Eli yksi pommi oli lähtenyt varmaan mun perään. Ei koskaan kuultu mitään. Edelleen ihmettelen, miten Kale on saanut koneen alas. Kun olin itse maassa, oli hypyn alusta kulunut noin 5 minuuttia (2:30 min vapaata pudotusta, 2:30 min varjon varassa). Sain paloautosta heti radion. Kysyin lennonjohtaja **Esa Hakkaraiselta** kuuluuko Kalesta mitään. Esa vastasi, ettei saa radiolla Kaleen yhteyttä. Sanoin Esalle: ”Perkele, Kale on kuollut”. (Muistan hyvin kironneeni).

Vähän ajan kuluttua Esa huutaa radioon: ”Kale pyytää hyppylupaa!” Lentäjän täytyy pyytää ennen hyppyä hyppylupa lennonjohdolta. Tuli Kalelta etiketti täytettyä.

Uskon sataprosenttisesti, ettei Kale olisi koskaan ylhäällä herännyt, jollei olisi saanut puhdasta happea. Minun happijärjestelmä vapaaseen pudotukseen rakennettiin Ilmavoimien Varikolla. Happipullo oli niskassa laskuvarjon kantoviilekkeiden alla. ”Keuhko” oli oikeassa kyljessä kiinni valjaissa. Kun Ilmavoimien Varikolla kokeiltiin järjestelmää, järjestelmän rakentanut teknikko kysyi minulta. laite taanko pakkosyöttäjä ”keuhko”? Sanoin, ettei se ainakaan hyppäämistä haittaa, laitetaan kiinni.

Näin pienestä homma voi olla kiinni. Eli rakentaja ajatteli, että minulle hyppääjänä voi tulla jotain ongelmia hapen kanssa. Kiitos tälle Ilmavoimien Varikon teknikolle, se järjestelmä käsittääkseni pelasti yhden hengen ja hyvän lentokoneen.

Sellainen oli paha hyppy, joka kuitenkin meni hyvin.

Suomalaista laskuvarjourheilun historiaa

Koonnut Eero Kausalainen 2019

*Koko siitä hässäkästä, mikä ylhäällä tapahtui, pidettiin erittäin matalaa profiilia. Sanoin Hymylehden toimittaja **Iris Tuunaiselle***, ettet sitten kirjoita mitään siitä happiseikkailusta. Kansa pitää meitä hyppääjiä muutenkin ihan hulluina. Mottomme on aina ollut, että hyppääminen on tosi turvallista touhua. ”likku” kirjoitti lehteen happivaikeuksista siistin jutun.*

[*Haastattelutilaisuudessa 21.11.2018 Toivonen kertoi, että Iris Tuunainen oli paitsi Hymylehden toimittaja, myös tamperelainen hyppääjä, josta tuli yksi seuraavana vuonna perustetun Tampereen Laskuvarjokerhon perustajajäsenistä ja kerhon ensimmäinen sihteeri]

Paras näytöshyppykimara – kolme juhannusnäytöshyppyä samana iltana [1970]

Ensimmäinen: **Koison Kaken** [tamperelainen hyppääjä ja legendaarinen hyppylentäjä, Tampereen Laskuvarjokerhon ensimmäinen puheenjohtaja] *kanssa lennettiin Cessna 150:llä Tampereelta lähelle Turku merenrantaan, saaristoon. Hyppäsin tanssilavan katolle. Lavan läheisyydessä oli helikopteri ja lavalalla maailmanluokan tähti, amerikkalaisesta suositusta Peyton Place TV-sarjasta tunnettu näyttelijä **Ryan O’Neal** [roolinimi **Rodney Harrington**].*

Eikun kopteriin Ryanin kanssa ja Turun lentokentälle. Koison Kake oli siellä. Hyppäsin Cessnaan ja Jämijärvelle. Ryan tuli kopterin ja kuskin kanssa perässä.

Toinen: *Jämijärven juhannusjuhille hypättiin isommasta koneesta, kolme jätkää, jotka olivat siellä paikalla ja minä.*

Kolmas: *Koison Kaken kanssa jatkettiin Pohjanmaalle Isojoen juhannusjuhliin. Hyvin kerittiin, oli hieno sää. Kaikki meni nappiin. Vaimo **Elise** [Toivonen] oli juhlapaikalla vastassa. Eikun autoon ja Näsijärven mökille viettämään juhannusta.*

*Tämä oli viihdeohjelma **Tappi Suojasen** keikkoja. Ryan oli samassa keikkaputkessa.*

Laskuvarjotarvike Ky

Alussa [vuonna 1968] oli pelkkää kauppaa. Tuotettiin varjoja ja tarvikkeita Amerikasta, Saksasta ja Ranskasta. Kun uusia hyppykerhoja perustettiin, täytyi olla paikalla ja yrittää saada kauppaa. Samalla tuli hypättyä ja heitettyä oppilaita. Suomessa oli siihen aikaan enemmän pula mestareista, kuin oppilaista.

*Ostin [1978] Lempäälän kunnasta Hervannan vanhan kansakoulun. Laitettiin se **Ruuskasen Matin** ja **Himmasen Karin** kanssa kuntoon. Koulusta tuli hieno, tuli asunto, laskuvarjokauppa, laskuvarjotarkastamo, korjaamo ja pakkaamo. Kaikki luvat olivat kunnossa.*

Toiminta oli hyvin, kaikki saman katon alla. Lisäksi tuli mukaan omat tuotteet, jotka valmistettiin kotona: haalarit, sukat (hidastin), valjaita, reppuja, apuvarjoja ja jotain pienempiä nippeleitä. Viettiin näitä omia valmisteita vähän ulkomaillekin, Ruotsiin, Tanskaan ja vähän Norjaankin.

Sitten alkoi pätkiä.

Tikkakoskelle tuli KERA:n [valtion kehitysaluerahasto, joka tuki erilaista kehittyvää taloudellista toimintaa Suomen kehitysalueilla] rahoittama tarkastamo [Erkki Vaara Ky] ja varjokamaa alkoi tuomaan lähes jokainen kynnelle kykenevä.

Suomalaista laskuvarjourheilun historiaa

Koonnut Eero Kausalainen 2019

Syntyi Tikkakosken kanssa vähän hintakilpailua. Taisteltiin siinä muutamia vuosia. Tikkakoski teki konkurssin. Samoihin tiloihin tuli uusi yrittäjä [Tuure Helo] varjohommiin! Silloin homma alkoi riittämään. Vasarat paukkui, Laskuvarjotarvike lopetti.

Hervannan tiloista saatiin melko hyvä hinta, melkein saatiin velat maksuun. Pitkällä juoksulla, kun jälkepäin mietin, oltaisi varmaan pärjätty pitkään ilman Tikkakoskea. Mutta vaikealta tuntuu, asiat muuttuivat koko ajan jälkepäin, kerhoriggerit [riggeri = laskuvarjon korjaaja] ym. Eihän sitä koskaan tiedä, vaikka olisi keksitty jokin alaan liittyvä parempi artikkeli. Firma olisi ainakin saanut kauniimman loppuliu'un.

En syytä Ilmailuhallitusta, vaikka ne vähän lupaili, että jos otat lainan ja rakennat korjaamon, ei kilpailijoita ole näköpiirissä. Mutta KERA (kehitysapurahasto) on poliittisesti suurempi vaikuttaja, kuin ilmailuhallitus (tai ainakin oli).

Ystäväni "Olli Ohjaaja" alias

Seppo Palmroth

Tampereen Laskuvarjokerhon legendaarinen hyppylentäjä Seppo Palmroth kuvassa oikealla. Kuvassa ovat lisäksi Lauri Volanen (vas.), Veikko "Vexi" Korhonen ja Pertti Skogberg. Kuva: Lauri Volanen

Ystäväni "Olli Ohjaaja" alias **Seppo Palmroth** – suutarin poika, joka lensi lestistään.

Jo Partolanmäen huipulta vaippaikäisenä seurasi Seppo lentokoneita, jotka lensivät Härmälän lentokentän lähestymisiä ja nousuja, aivan kuin linnut konsanaan. Siitä vaan, ajatteli Seppo, hienoa on. Tässä on jotakin, noin se pitää tehdä.

Kun Seppo jollain tavalla oppi omin jaloin kävelemään. matka kävi lentokentän laitaan. Siellä Seppo viihtyi, tutustui lentokoneisiin ja lentäjiin. Ja heti kun tulivat vuodet täyteen, oli Sepolla lentäjän lupakirja taskussa. Siitä se alkoi!

Suomalaista laskuvarjourheilun historiaa

Koonnut Eero Kausalainen 2019

*Hyppylentäjänä ei paremmasta ollut väliä. Aina ruorissa, kun tarvittiin. Satoja ja satoja keikkoja, ei koskaan mitään ongelmia. **Karhumäen Pekan** paskahommissa [hyppääjänäkin tunnettu miehen yrityksessä lannoituslennoilla] Seppo oppi lentämään matalalla ja tarkasti. Liikenneilentäjänä, koppalakki päässä Sepon oli helppo vetää korkealla pitkiäkin siivuja.*

Aikalaille me touhuttiin Sepon kanssa. Oli monenlaista tapahtumaa ja keikkaa. Vuodet vierivät, miehet olivat voimissaan. Tässä muutamia tapahtumia:

Useamman kerran käytiin Tervossa kalassa. Oltiin yleensä liikkeellä erilaisilla lentävillä laitteilla. Oli pyöräkoneita, käytettiin Tervon varalaskupaikkaa.

*Oli vesivehkeitä, järvenselkiä riitti. Äyskoscella aina oltiin. Yläkoscella olivat hienot kalapaikat ja kalaa saatiin. Äyskoscella viihtyivät herrat ja narrit, **Urkista** alaspäin. Kalatalousneuvos **Villellä** oli kaveri. Me oltiin siellä tervetulleita, vähän niin kuin vaimoni Elisen siivellä. Elise oli nääs sinnepäin sukujaan. Hypittiin sinne laskuvarjollakin. Tervon päivillä roiskaistiin muutamat hypyt kirkolle.*

*Erytynen sattuma joka jäi mieleen: trubaduuri **Rautavaaran Tapio** oli Äyskoscella Villen vieraana. Oli Villen vanha kaveri. Tapsa tahtoi lähteä kotia, joten heitettiin Sepon kanssa Tapsa Rissalan lentokentälle. Matkalla vähän kookittiin. Tapsa tahtoi näyttää meille muutamia paikkoja, missä oli joskus laulaa luritellut. Vain jokunen päivä tämän lennon jälkeen sattui Tapsalla onnettomuus: liukas-tui kotipuolen uimahallissa, löi päänsä ja henki pois. Ikävää, mutta tällaista elämä vaan on.*

*Tällainen vähän pehmeämpi muisto: Oltiin Sepon ja Elisen kanssa autolla menossa Roomaan. Pysähdyttiin Monacoon, tarkoitus oli tavata **Rainier** [Monacon kaupunkivaltion hallitsija ruhtinas **Rainier III**] ja kertoa terveiset. Rainierilla oli kuitenkin vähän olevinaan kiireitä, oli kosioreissulla- Oli löytänyt Hollywoodista Amerikoista uuden misun [**Grace Kelly**], joten ei Rainieria tavattu.*

Vietettiin kuitenkin Rainierin uima-altaalla – siinä sataman vieressä – puolikas päivä mukavasti. Päätettiin sen jälkeen mennä Casinolle vähän ottamaan drinkkiä ja pelaamaan. Yllätys, yllätys: Palmroth ei päässyt sisälle. Me taas Elisen kanssa läpäistiin etiketti puhtaasti. Casinon ylimmäinen keikarin näköinen sisäänpäästäjä heilutteli vaan Sepolle, että pois, pois! Sepon sortsit eivät olleet aivan muodin mukaiset. Drinkit maistuivat kyllä hyvälle, mutta ruletti vei seuraavan päivän ruokarahoista puolet.

No, tarvitsehan Rainier kosioreissulleen mania, joten hyvään tarpeeseen häviöt menivät. Hienoja muistoja kuitenkin!

Näistä laskuvarjohommista riittäisi juttuja vaikka kuinka, jos vaan jaksaa kirjoittaa. Tapahtumia riittää...

Seuraavilla sivuille Toivonen kertoo lapsuudestaan ja elämästään laskuvarjomaailman ulkopuolella.

HARRI TOIVONEN – HENKILÖKOHTAISIA TARINOITA

Synnyin Helsingissä 12.12.1944. Asuinpaikka oli Yrjönkadulla, Hotelli Tornin ja Yrjönkadun uimahallin vieressä. Eli täysin stadilainen olen.

Perhe oli suhtkoht tavallinen, vanhemmat, viisi mukulaa ja aina muutama koira. Yrjönkadulta muuttettiin Sörkkään linjoille ja sieltä Munkkiniemeen. Munkka olikin siihen aikaan jo eri maailma. Oli metsiä, peltoja, kallioita, merta ja saaria. Oli pojilla leikkipaikat. Valettiin metsissä, seurattiin luontoa, lintuja ja kaikkia elukoita, isoja ja pieniä.

Merellä käytiin kalassa. Kuuluttiin meripartioon ja seilattiin paateilla. Pohjois-Munkkaa ei ollut ja sen takana oleva Talin golfkenttä kuului meidän reviiriin. Golfkentällä oltiin silloin tällöin caddienä eli mailapoikana. Kanneltiin johtajien mailoja ja saatiin vähän fyrkkaa.

Munkan ja Haagan poikajengeillä oli jatkuva sotatilanne, välillä tuli kunnolla turpiin. Jos sulla oli vikkelät jalat, selvisit yleensä vähillä.

Isä oli kotoisin Karjalasta Laatokan rannoilta, äiti taas Savon tyttöjä Nilsiä takakyliltä. Irvilleuat kehuivat, ettei sentyyllisestä heimo-siitoksesta synny kuin kusipäisiä kakaroita. Veljen kanssa kyllä mietittiin, etteivät sisäsiitotiset ”bettretaalande-pennut” paljon parempia olleet nekään.

No, Savosta muodostui kesäisin aina vakituinen mummoleiri. Opittiin tekemään työtä jo aivan pentuna ja oli aivan selvä, että talon töissä täytyi auttaa. Oli kanat ja possut, lehmänkantturat ja hevonen, kissa ja koira. Niitä täytyi ruokkia, puhdistaa ja juottaa. Monenlaista oli työtä, oli heinäkaatoa ja perunannostoa.

Joskus joutui ukin kanssa lähtemään avuksi savottahommiin. Jo seitsemänvuotiaana kuorin propsia petkeleellä ja pinosin kakkosnelosia. Tietenkin sain huilata mieleni mukaan, sai vaikka torkahtaa tai käydä poimimassa marjat mättäältä suoraan suuhun. Varsinkin mustikat olivat makuisia.

Mummoakin piti auttaa. Kun mummo lähti ehtoopuolella lehmihakaan lypsylle, talon pentujen täytyi tehdä lehmisauhut, jotta ötökät pysyvät loitolla. Parhaiten savuaa keko kuivunutta lehmänlantaa, vähän tuluksia joukkoon kytemään.

Meille kaikkein tärkein talon töistä oli kalastaminen, se oli poikien vastuulla. Siihen työhön ei poikia tarvinnut hätistellä, vähän toppuutella kyllä. Kalaa tuli paljon, järvet oli niitä pullollaan. Oli matoonkia, pohjaonkia, katiskoita ja verkkoja. Muutama savolaismallinen rysäkin oli.

Kaikkein jännittäväntä oli hauen leukaaminen. Se vaati intiaanitaitoja, hiipimistä varovasti, tarkkaa silmää ja kättä. Hauenvonkaleet tulevat kesällä kauniina kesäpäivänä matalaan rantaveteen ottaamaan aurinkoa. Ne köllöttävät paikallaan aivan matalassa vedessä lumpeitten ja vesiheinien varjossa. Pyyntiväline on yksikertainen: tukeva noin kolmemetrinen keppi. Kepin päähän on sidottu mustasta karhu-langasta monikertainen metrin pitkä siima, siiman päässä on tukeva kolmihaarainen uistimen koukku.

Kahlataan paljain jaloin ja hiivitään hiljaa. Kun havaitaan hauki, joka köllöttää rantavedessä aina pää ulapalle päin, lasketaan koukku varovasti hauen leukaluun alle ja tempaistaan kunnolla. Jos olet taitava ja sulla on onnea, saat kalan, nostat sen vaan vedestä väkisin maalle. Jos et onnistu ja kala ei ole vahingoittunut, tulee hauki samaan paikkaan takaisin kymmenen minuutin sisällä. Joten uusi yritys. Leukaamalla voi saada monikiloisia hauenkõriläitä, jos on hyvät rannat ja kalavedet – ja

Suomalaista laskuvarjourheilun historiaa

Koonnut Eero Kausalainen 2019

taitoa. Savosta saatiin pienellä poikaporukalla paljon kalaa, sitä riitti aivan myyntiin asti. Talolle piti aina antaa osa kaloista, olihan vene, verkot ja välineet talosta.

Ja sitten mummolan ruoat: kaihoten muistaa vieläkin niitä mummolan ruokia. Suurin piirtein kaikki ruokatarpeet tulivat omasta talosta ja luonnosta. Savolainen kalakukko, läskisoosi perunamuusilla, kokkelipiimä, talon leivät ja leivonnaiset, oma kirnuttu voi, karjalanpiirakat, kaikki sopat ja viikonloppuisin jälkiruoat. Kyllä me syötiinkin, mutta ei oltu läskejä eikä lihavia. Voi, että tällainen mummola meillä oli!

Tulee välillä vähän ajateltua, ollaanko tänä päivänä aivan oikealla tiellä. Usein toistuu tämänkaltaisen viaton näkymä: lapsi tulee päiväkodista tai alakoulusta kotia. Räplää älypuhelinta matkalla kohtiin, jatkaa räpläämistä iltaan myöhään ja jatkaa heti aamulla räpläämistä. Miettikää vähän, mitä voi tapahtua ihmiskunnalle ja vihreälle ympäristöllemme vaikka seuraavan 200 vuoden sisällä, joka kuitenkin on pieni aika, täysin mitätön aika maailmankaikkeudessa.

Ensimmäinen työpaikka

Kun olin 15 v. huomasin Hesarissa ilmoituksen, että Talin golfkenttä hakee töihin caddie-masterin (toimistoon, jonne pelaajat ilmoittautuvat) kuukausipalkalla. Vastasin ja sain paikan. Työpaikka oli hyvä, mutta työtä vähän, kun ei ollut pelaajia kuin muutama startti päivässä. Nekin suuria herroja, ulkomaisia diplomaatteja ja muita luksustantteja. Joten aloin harjoittelemaan peliä ja sääntöjä ja etikettiä siinä sivussa.

*Kerhon suuri ”bossi” varoitti mua, ettei saa harjoitella eikä pelata työaikana eikä vapaa-aikana. Tämä ”bossi”, pelätty ja tunnettu vanha **Arkkola**, sanoi mulle syksyllä, että Toivonen, saat potkut – eikä tarvitse tulla keväällä töihin. Syy oli golfin pelaaminen varoituksista huolimatta.*

Että heti ensimmäinen työpaikka ja potkut. Mietin, ettei parane muitten töihin oikein mennä. Se on toteutunut melko hyvin, mutta melko huonolla taloudellisella tuloksella. No, potkuja ei ainakaan sen jälkeen ole tullut.

Edellä kerrotun lisäksi olen kirjoittanut itselleni muistion seuraavista ”harrastuksista”, josko iskee vaikka dementia, niin paremmin tapahtumat muistaa, kun ne ovat paperilla.

Perhokalastaja ja lapinkävijä: isoveljen kanssa jo 60 v. sitten jotosteltiin monena kesänä Lapissa. Mentiin jänkään reittiä Utsjoki – Vetsikkojärvi – Pulmankijoki – Näätämonjoki – Sevettijärvi - Inarinjärvi – Inari. Kilometrejä tuli paljon. Ei ollut puhelimia, GPS:ssää, mutta kalavehkeet oli, haulikko, koira, suolaa, kuivattua poroa, kompassi ja kartta. Siihen aikaan Sevettijärvelle ei mennyt tietä.

Juttuja riittää...

Golfinpelaaja, golfopettaja, Suomen PGA: Jo 60 v. sitten pelattiin. Laskuvarjoaikana jäi pelejä paljon väliin, melkein kaikki. Laskuvarjohyppäminen voitti. Olen kouluttanut pelaajia golfiin, pelannut jonkin verran kilpaakin, rakentanut pari kenttää. Olen myös myynyt golf-välineitä: kauppa + Proshopit. Olin myös Espanjassa vuoden mailatehtaassa töissä (opissa + pikku päällikkö. Olen pelannut sadoilla kentillä ympäri maailmaa. Olen Vierumäeltä valmistunut GVT (golf-valmentajatutkinto), kahden vuoden koulutusaika. ym., ym.

Kuva liittyy Aamulehden juttuun 20.11.2004 otsikkona "Viro pyrkii Baltian golfparatiisiksi. Kuva: Aamulehti/Pentti Väistö

Juttuja riittää ...

*Hevoshommat: Noin 40 vuotta on ollut omia hevosia tai osaomistuksia. Olen valmentanut ravureita ja ajanut kilpaa, viimeksi mainittua huonolla menestyksellä. Serkkuni **Veijo Heiskanen** on parempi, on edelleen maailman huipulla ravihommissa Ruotsissa 40 vuotta. Touhutaan edelleen yhdessä, ollaan tosi kavereita. Tämänhetkinen hevoseni: omistusosuus siitostammasta 25 %, omistusosuus varsasta (3 vuotta) 50 %. Tämä lähtee Veijolle Göteborgiin haastatteluviikolla.*

Olen kasvattanut varsoja ja ravureita ja omistanutkin 20 vuotta sitten 40 kappaletta islanninhevosia, jotka oli tuotu Eestiin. Ne koulutettiin ja myytiin pois Eestistä. Ruljanssi kesti neljä vuotta.

Juttuja riittää...

*Purjehdusta. Tämä on pakko kertoa: Mentiin lentäen huippuvuorille ja purjeverneellä pois. Tämä tapahtui noin 30 vuotta sitten. Hyvä ystäväni, olympiapurjehtija ja golfoppilaani, pankinjohtaja **Kurt Nyman** Helsingistä soitti:*

"Mitä teet huomenna?" Sain juuri vedettyä golfkurssin Ikaalisissa loppuun. "Sitten lähdet mukaa!" Hyppäät huomenna Tampereen asemalla Rovaniemen junaan, olen junassa ja autokin on junassa. Ajetaan junalla Rovaniemelle, Rovaniemeltä autolla Norjan

Suomalaista laskuvarjourheilun historiaa

Koonnut Eero Kausalainen 2019

Tromssaan, aivan sinne ylös. Jätetään auto sinne, hypätään lentokoneeseen ja lennetään Huippuvuorille.”

Kysyin, mitä tarvitsen mukaan? ”Et tarvitse, kuin passin ja golfmailat”, sanoi Kurt. ”Ajetaan Swan-merkkinen purjevene huippuvuorilta Tromssaan.”

Sanoin, ettei huippuvuorilla ole golfkenttää. ”Mailat jätetään autoon. Takaisin tullessa pelataan”, sanoi Kurt. Pelataan maailman pohjoisin golfkenttä Björkliden

Kurt sanoi olevansa kusessa: ”Akat eivät laskeneet ukkoja tälle legille 1.200 kilometriä Jäämeren halki.” Miehistöä olisi pitänyt olla seitsemän henkilöä, oli neljä joista yksi oli kokki. Siksi Kurt joutui soittamaan viime hetken puhelun.

Kurt sanoi, että ei tarvitse lähteä, jos ei halua. Merivesi oli + 2 astetta elokuussa ja ilma + 1 – 4. Jos tuulee kovempaa, voi tulla vähän kylmää. Jos oikein pahasti käy, on sataprosenttisesti henki pois muutamassa minuutissa.

Sanoin Kurtille, että olen Tampereen asemalla huomenna, nyt oli miehistöä totaali viisi.

Huippuvuorilla saatiin porttikielto maailman pohjoisimpaan ravintolaan ja pelattiin maailmanpohjoisin golfkenttä.

Swan purjevenemme oli lämpövuorattu, matkaa oli suunniteltu ja valmisteltu pitkään. Purjehdus Huippuvuorilta Tromssan edustalle kesti seitsemän vuorokautta, koko retki kokonaisuudessaan kesti melkein kolme viikkoa.

*Matkalla Huippuvuorilta Tromssaan pysähdyimme Karhusaarille, n. 600 kilometriä huippuvuorilta ja saman verran Tromssaan. Se oli pieni saari, josta **Alistair MacLean** kirjoitti kirjan ”Jääasema Zebra”. Siellä oli norjalainen sääasema. Oltiin niitten vieraana yksi yö. Syötiin, juotiin ja saunottiin*

Purjehdusmatkan aikana kompassi toimi, mutta hienommat vehkeet hajosivat. Kurt laski sijaintitiedot kompassin ja Golf-virran nopeustietojen avulla. Kun saavuimme rannikon läheisyyteen, emme aluksi tienneet missä olimme. Siksi emme oikein voineet mennä maihin: ei ollut riittäviä navigointitietoja. Siispä jäimme ankkuriin.

Oltuamme jonkin aikaa ankkurissa paikalle saapui Norjan merivartioston alus, joilta saimme paikkatiedot ja navigointiohjeet Tromssan satamaan. Kurtin tupakka-askin kanteen tekemät suunnistuslaskelmat olivat niin tarkat, että olimme tällä pitkällä matkalla ainoastaan noin kymmenen kilometriä pielessä alkuperäisestä tavoitteesta Tromssasta.

Kyllä paljon juttuja tapahtui silläkin reissulla, tässä vain tällainen läpileikkaus.

Joo! Paljon on touhuttu, paljon tapahtumia. Välillä on mennyt paremmin, välillä huonommin. Ei ole taskuun jäänyt oikeastaan mitään. Eläkekertymä on melkein nolla!

Koulutustietojani

- Oppikoulun keskikoulun päästötodistus
- SVUL:n alkeis- ja perusvalmentajien kurssija 2 kpl

Suomalaista laskuvarjourheilun historiaa

Koonnut Eero Kausalainen 2019

- *Laskuvarjojääkärien hyppy- ja sissikoulutus*
- *Ranskan valtion siviililaskuvarjohyppääjien vapapudotuskoulutus Chalon s/S hyppykeskus*
- *Suomen Fofliiton 2-vuotinen golfvalmentajatutkinto Vierumäen Urheiluopisto, läpäistynä Suomen PGA-jäsenyys (golf-valmentaja)*